

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

5. An sit peccatum necessario in confessione explicandum, si quis fecit aliquid contra conscientiam dictantem illud confuse, ut peccatum, non determinata materia particulari, nec unde possit deduci, ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76393)

& similibus casibus teneatur poenitens talem circumstantiam notabiliter minuente in confessione aperire: Et affirmatiuè respondet Sotus in 4. dist. 18. q. 2. art. 4. concl. 5. & nouissimè Philippus Faber de poenit. in 4. sent. dist. 17. q. vnic. disp. 24. c. 1. n. 23. cum aliis, & ratio est, quia si non explicatur talis circumstantia, Confessarius decipitur in re graui. Deinde si circumstantia notabiliter aggravates sunt necessariò confitenda, secundum aliquos, ita & minuentes.

2. Nec valet dicere cum Nauarro, Paludano, & aliis, quos citat & sequitur Suarez 10. 4. dist. 22. scilicet 3. contrariam sententiam docens, magnam esse differentiam inter circumstantias aggravantes, & minuentes, tum quia si à poenitente non explicantur, non possunt excogitari licite à Confessore, quia faceret ei iniuriam; minuente verò sine periculo à iudice possunt excogitari prudenter ex aliis coniecturis. Ceterum, pace viri docti, hæ rationes videntur non satis probare; nam certè quòd aliqua puella admittat iuuenem ad se ad peccandù cum mortis periculo, vel si inopia oppressa, non est modus ordinarius, & si quis vellet facere hoc iudicium sine confessione poenitentis, facile possèt decipi, vt patet, quia hæc raro accidunt; nec debet Confessor iudicare peccatum ita esse factum, nisi ex confessione poenitentis sibi constet, neque ex aliis coniecturis potest hæc circumstantiam iudicare facile, quia puella non tenetur ei aperire statum, & circumstantias, quæ non pertinent ad confessionem, ex quibus tamen habuit ortum illa oppressio, & metus.

3. Verum quia ego puto circumstantias notabiliter aggravantes non esse in confessione explicandas, consequenter doceo, nec notabiliter minuente, & ideo in casu proposito de puella negatiuam sententiam doceo.

RESOL. III.

An ingratitude, qua quis post remissa peccata denno peccat, sit necessario confitenda?

Et utrum maius peccatum sit, quod committitur contra innocentiam, an contra beneficium remissionis peccatorum? Ex part. 10. tractat. 13. & Miscell. 3. Resolut. 4. c.

§. 1. **S**cotus in 4. dist. 22. quest. 1. art. 3. putat necessario esse explicandam in Confessione hoc modo: Antea grauitè Deum multis peccatis offenderam, & puto me fuisse consecutum veniam, unde nunc rursus peccando, tanto beneficio fui ingratus: Respondeo, & dico primo: Quando ingratitude est speciale peccatum, est necessariò confitenda; vt si quis longo admodum tempore nullas Deo gratias egit, si beneficia illius contempserit, vel etiam paruifecit, si aliquid in contemptum Dei, vel eius beneficiorum fecit. Est communis sententia Doctorum. Dico secundo: Quando ingratitude non est peccatum speciale, sed dumtaxat circumstantia peccati, non est necessariò confitenda. Est etiam communis Doctorum. Et ratio est, quia etsi addat aliquam nouam malitiam super malitiam peccati, non tamen tanti est momenti vt per se sit mortalis. Adde, quod nec Fideles conseruerunt se de hac circumstantia accusare, nec Confessarij eos interrogare. Bonum tamen est eam explicare ad maiorem humilitatem. Et hæc omnia docet Lessius in 3. part. D. Thomæ, quest. 88. artic. 2. num. 12.

2. Sed utrum maius peccatum sit, quod committitur contra innocentiam, an quod contra beneficium remissionis peccatorum: Scotus dist. 22. art. 3. & Cæcilianus vbi supra, in D. Thomæ, putant maius esse

peccatum, quod contra innocentiam fit; quia tunc innocentia est maius beneficium; quam remissio peccatorum. Contrarium videtur sentire D. Thomas hic ad 3. & Dominicus Soto, dist. 16. q. 1. art. 2.

RESOL. IV.

An qui solum meminit peccasse mortaliter, nescit tamen speciem peccati, possit illud tantum in genere confiteri, non se accusando de aliquo peccato in particulari?

Et an qui non habet peccata mortalia, sed tantum venialia satisfaciatur in genere, dicendo se venialiter peccasse, non explicata specie, vel numero peccatorum? Ex part. 3. tract. 4. Resol. 66.

§. 1. **N**egatiuam sententiam docent Abulensis, Cano, Medina, Sotus, & Ledesma apud Villalobos vbi infra, quia confessio est actus iudicialis vt patet ex Trid. sess. 14. c. 5. Ergo debet veritari circa aliquod peccatum particulare.

2. Sed contrariam sententiam sustinendam esse puto, quam docent Coninch de Sac. disp. 7. dub. 10. n. 97. & Layman in Theol. mor. lib. 5. tract. 6. c. 12. n. 7. vbi sic asserit. Si poenitens non recorderetur speciem peccati, sed tantum in genere, se mortaliter peccasse, v. g. in prauæ cogitationi consentiendo, debet hoc ipsum Confessario explicare. cum hæc sit sufficiens, imò necessaria materia sacramentalis confessionis, & absolutionis. Ita ille qui citat D. Thomam, Nauarrum, & Suarez, & hanc sententiam fusè docet Villalobos in sum. 10. 1. tr. 9. diff. 34. n. 3. verum est, quod addit, que como no ay hombre que no tenga peccados veniales baga prudentemente que en este caso confessare tambien algun peccado venial, por andar à lo cierto en negocio de tanta importancia, mas quando no lo hiziese, la confession general que queda dicha, es materia bastante en el articulo de la muerte y fuera del. Sic Villalobos, qui respondet ad argumentum supra positum.

3. Notandum est etiam hic obiter, quòd aliqui Doctores, quos tacito nomine referunt Homobonus de exam. Eccl. sp. 1. tr. 5. c. 13. q. 83. & Bonacina de Sac. disp. 5. q. 5. scilicet 2. punct. 2. §. 3. diff. 2. n. 15. tenent, quòd, qui non habet peccata mortalia, sed tantum venialia, satisfaciatur in genere, dicendo se venialiter peccasse, non explicata specie, vel numero peccatorum. Et hanc sententiam, tanquam probabilem, admittere videtur Homobonus, nam contrariam quam ipse tenet, vocat tantum veriore, sed illam ex Suarez, & Coninch refellit Bonacina vbi supra.

RESOL. V.

An sit peccatum necessario in confessione explicandum, si quis facit aliquid contra conscientiam dicentem illud confusè, vt peccatum, non determinata materia in particulari, nec vnde possit deduci, an sit mortale, vel veniale?

Et notatur, quod si quis falsò putans hodie esse Vigiliam, carnes comedat, an sufficiat dicere in confessione, comedi carnes in die prohibito, quia peccatum eiusdem speciei commisit, ac si verè fuisset Vigiliam?

Ex quo irse iur agere contra conscientiam non esse speciale peccatum contra speciale præceptum, vel virtutem. Ex part. 3. tract. 4. Ref. 161. aliàs 162.

§. 1. **A**ffirmatiuè respondent Valquez in part. 2. disp. 59. cap. 3. num. 10. Azorius com. 1. lib. 2. cap. 8. quest. 6. Clauis Regia lib. 1. cap. 4. nn. 17. Reginaldus tom. 1. lib. 11. cap. 3. 2. & alij. Nam operati cum

cum tali conscientia, est peccatum mortale, qui enim ita operatur absque alio examine, exponit se periculo peccati mortalis, & ideo venialiter vult illud committere, quaecumque sit, ergo operari cum tali conscientia, est peccatum mortale, unde necessarium est in confessione aperiendum. Hæc sententia est probabilis.

2. Sed non minus probabilem contrariam esse existimo, quam tueri Valentia tom. 2. disp. 2. quest. 14. punct. 4. Salas in part. 2. quest. 1. tract. 8. disp. 1. sect. 3. num. 3. Nauarrus in manual. pral. 9. num. 9. & alij, quia velle id quod in genere dumtaxat iudicatur illicitum, non videtur esse grauis malitia, cum huiusmodi voluntas contineat se adhuc intra limites eius rationis, quæ est communis peccato mortali, & veniali, & ideo est imperfecta in genere mali, & constituit tantum peccatum veniale. Ergo operari cum tali conscientia, non erit necessarium in confessione explicare. Secus autem, quando aliquis operatur cum conscientia dicente aliquid esse mortale, aut veniale speciale.

3. Notandum est etiam hic obiter, quod si quis falso putans hodie esse vigilia, carnes comedat, sufficit dicere in confessione: Comedi carnes in die prohibito, quia peccatum eiusdem speciei commisit, ac si verè fuisset vigilia, quidquid in contrarium asserat Valentia to. 4. disp. 7. quest. 11. punct. 1. & Nauarrus in man. cap. 6. num. 14. afferentes esse necessarium explicare, quod peccauerit contra conscientiam. Unde infertur agere contra conscientiam, non esse speciale peccatum contra præceptum, vel virtutem, sed continere tantum generalem, quandam rationem peccati, quæ determinatur ad talem rationem peccati, ex tali aut tali materia præcepta, quæ per conscientiam proponitur. Vide Salas in part. 2. tract. 8. disp. 1. sect. 3. num. 28. Clauem Regiam lib. 1. c. 4. n. 12. & alios penes ipsos.

RESOL. VI.

An qui cum conscientia erronea fecit aliquid nec tamen in cogitatione distinxit, an illam actionem facere esset peccatum mortale, vel veniale, debeas in confessione talem circumstantiam conscientia erronea aperire, si postea inuenit non esse peccatum mortale illud, quod fecit? Ex part. 1. tractat. 7. Resolut. 24.

§. 1. Affirmatiuè respondet Sanchez in summa tom. 1. lib. 1. cap. 11. num. 7. Valquez in part. 2. tom. 2. disp. 59. cap. 3. num. 10. Azorius p. 1. l. 2. c. 8. q. 6. & alij.

2. Sed contrariam sententiam probabilem etiam esse puto, quam docet Nauarr. in manuali. pralud. 9. num. 9. Lopez in instruct. part. 1. cap. 3. & ex neotericis Valentia tom. 2. disputat. 2. quest. 14. punct. 3. qui hanc rationem adducit: [Nam velle id quod in genere dumtaxat iudicatur illicitum, non videtur esse grauis malitia, cum contineatur adhuc eiusmodi voluntas intra limites eius rationis, quæ est communis peccato mortali, & veniali, atque adeo sit imperfecta in genere mali: itaque solum hic erit peccatum veniale.] Ita Valentia. Unde talis circumstantia non erit in Confessione necessariè aperienda.

RESOL. VII.

An sit necessarium in confessione explicare si quis peccauit scienter, aut ignorantia culpabili? Et quid est dicendum, quando ea ignorantia moraliter vincibilis excusaret à mortali transgressione humani præcepti?

ter vincibilis excusaret à mortali transgressione humani præcepti?

Et quid, quando ignorantia est affectata, & maximè si affectata esset ad liberius peccandum?

Et an quando quis peccat ex ignorantia sint ibi duo peccata, unum ignorantia, alterum, quod ex ignorantia admittitur? V. g. est aliquis, qui ex culpabili ignorantia non legit Horas Canonicas, ad quas ratione Ordinis tenetur, an ille peccet duplici peccato, uno ignorantia, altero contra virtutem Religiosis? Vel si quis ex ignorantia culpabili Decalogi incidat in peccatum homicidij, &c.

Eadem est ratio Confessarij ex ignorantia eorum, quæ ad officium suum pertinent, absoluentis eum, quem absolueri non potest, &c. Ex part. 3. tractat. 4. Resol. 140. aliàs 141.

§. 1. Aliqui affirmant necessarium esse explicare, si peccatum fuit scienter admissum, quia distinctam malitiam importat. Sic Adrianus in 4. tractat. de confessione, quest. 4. in 2. part. illius, vbi de circumstantiis paulo post principium ver. forte obiscies, & Medina Complutensis, C. de confess. quest. de circumstantiis mutantibus speciem, paulo post principium.

2. Sed contrarium docent Nauarrus in cap. consideret à num. 52. vsque ad 79. de penitent. distinct. 9. & Suarez tom. 4. disput. 22. sect. 4. num. 14. nam, vt ait Valentia tom. 2. disput. 6. quest. 6. punct. 3. eiusdem rationis sunt peccata, siue interna, siue externa, cum ignorantia culpabili commissa, cum peccatis scienter admissis, licet scientia illa aggrauet. Addit tamen Suarez, & bene, id esse necessarium aliquando in ordine ad censuras Ecclesiasticas; nam ab illis, vt infra dicemus, ignorantia sæpius excusat. Idem etiam dicendum est, quando ea ignorantia moraliter vincibilis excusaret à mortali transgressione humani præcepti; nam in tali casu necesse erit ignorantiam explicare, quippe quamlibet circumstantiam ita minuentem quæ ex mortali efficiat veniale, necessarium est explicare. Similiter dicendum est, quando ignorantia est affectata, licet Nauarrus in man. cap. 6. num. 12. dicat eam non esse necessariè in confessione explicandam; quamuis affectata sit ad finem liberius peccandi. Sed ego sic distinguendum censeo. Si ignorans ille exponatur periculo admittendi alia peccata, ratione illius ignorantia affectata, siue affectetur ad finem liberius peccandi, siue ad alios fines, & aduertat ad id periculum, tenetur eam ignorantia circumstantiam fateri; quia mutat speciem: tot enim peccata ille committit, quot committendi periculo se exponit. Vt si v. g. velit fœminam cognoscere, affectet ignorare, quænam sit illa, vel vt liberius peccet, vel ne eius culpa ita grauis sit; hic enim in tali casu exponitur periculo incestus, adulterij, fornicationis, sacrilegij, &c. Si autem ei periculo exponatur, quia nouit fœminam alio statu præter coniugata carere, & an hunc habeat, affectat ignorare, vel affectat ignorare aliam rem, in qua non est aliud præter peccati determinati periculum, tunc si ignorantia non affectetur ad liberius peccandum, non est necesse illam explicare, quia non aggrauat, sed aliquantulum minuit culpam, si verò sit ad finem liberius peccandi, notabiliter aggrauat. Et ita, qui tenent circumstantias notabiliter aggrauantes esse necessariè confitendas, dicendum est hanc circumstantiam fatendam esse. Qui verò contrarium censent, dicunt cum Nauarro illam fatendam non esse, quia intra eandem speciem notabiliter aggrauat. Et hæc omnia mutuatus sum à Sanchez summa, tom. 1. lib. 1. cap. 17. num. 23. quæ valde à Confessariis notanda sunt, non enim ita facile in eorum summis inueniuntur, sicut ista, quæ hic sumpsi à doctissimo

Sup. content. in hoc. & seq. §. in Ref. seq. §. vlt.

Sup. hoc in §. not. præteritæ.